

13.12.2010

Dnro 4082/4/09

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Pirkko Äijälä-Roudasmaa

HAKEMUS HUOSTAANOTON LAKKAAMISESTA – PÄÄTÖKSENTEON KOHTUUTON VII-VÄSTYS (seloste)

A arvosteli Vihdin kunnan sosiaalitoimen (nykyisin Perusturvakuntayhtymä Karviaisen) menettelyä lastensa huostaanottoa ja sijoitusta koskevassa asiassa. Kaksi hänen lastaan oli noin kymmenen vuotta sitten huostaanotettu ja sijoitettu perhekotiin A:n silloisen uupumuksen johdosta. A kertoi tavanneensa lapsia säännöllisesti ja yhteydenpidon onnistuneen hyvin. Koska myös lapset toivoivat huostaanoton lakkaamista, A oli jättänyt sitä koskeva hakemuksen sosiaalitoimelle 27.10.2009.

Saamieni sosiaalitoimen selvitysten mukaan asiassa on riidatonta, että A oli lokakuussa 2009 hakenut kirjallisesti lastensa huostaanoton lakkaamista, koska katsoi olosuhteiden muuttuneen kuluneiden vuosien aikana sellaisiksi, että hän pystyi itse pitämään huolta lapsistanne.

Lokakuun 2009 asiakassuunnitelma on kirjattu vasta 17.2.2010, eikä siinä mainita mitään huostaanoton lakkaamista koskevasta keskustelusta, joita saadun selvityksen mukaan asiakassuunnitelmaneuvoituissa oli käyty, eikä sen jälkeen A:n lähettämästä huostaanoton lakkaamista koskevasta hakemuksesta.

Saamastani selvityksestä ilmenee kuitenkin, että 14.1.2010 sosiaalityöntekijät olivat keskustelleet lasten kanssa huostaanoton lakkaamisesta ja lapset toivat esiin toiveensa muuttaa A:n luokse. Keskustelun jälkeen toinen lapsista oli kuitenkin ilmaissut huolensa koulunkäyntinsä säännöllisyydestä, jos hän muuttaisi A:n luokse. Sosiaalityöntekijät taas kyseenalaistivat A:n kyvyn huolehtia toisen lapsen koulunkäynnistä.

Selvityksen mukaan sosiaalityöntekijät tekivät 28.1.2010 kotikäynnin A:n luokse ja havaitsivat kodin likaiseksi ja sijaintipaikaltaan sopimattomaksi lapsille. Sosiaalityöntekijöille oli kuitenkin jäänyt suurempi huoli A:n kyvystä huolehtia lasten koulunkäynnin säännöllisyydestä ja arjen kokonaisvaltaisesta pyörittämisestä. Sosiaalityöntekijöiden ja perhekodin näkemyksen mukaan A:lla ja lapsilla oli toimiva kaverisuhde, joka ei kuitenkaan riittäisi tukemaan murrosikäisiä lapsia vastuulliseen aikuisuuteen.

Apulaisoikeusasiamiehen käsityksen mukaan A:n ja hänen lastensa asian käsittelyssä on tapahtunut lainvastaisia laiminlyöntejä. Lokakuussa 2009 käydyssä ja helmikuussa 2010 kirjatussa asiakassuunnitelmassa olisi lastensuojelulain mukaan tullut ottaa selkeästi kantaa niihin keskusteluihin, joita käytiin A:n lasten huostaanoton ja sijoituksen lopettamisesta. Tämä on laiminlyöty kokonaan. Asia on ollut lastensuojelullisesti niin merkittävä, että apulaisoikeusasiamies piti menettelyä tältä osin moitittavana.

Selvityksistä kuitenkin ilmenee, että käydyin asiakassuunnitelmaneuvoittelun jälkeen A lähetti kirjallisen lastensa huostaanoton lakkaamista koskevan hakemuksen, jonka johdosta lapsia on kuultu ja A:n luokse on tehty kotikäynti. Selvityksissä on myös apulaisoikeusasiamiehelle kerrottu, miksi huos-

taanoton lopettamista ei pidetty perusteltuna. Oleellista kuitenkin on, että A:lle ei annettu asiassa kirjallista, perusteltua ja muutoksenhakukelpoista päätöstä, jolla hän olisi voinut hakea muutosta hallinto-oikeudelta. Perustuslain 21 § edellyttää, että jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Näin ei ole A:n tapauksessa menetelty, vaikka asia on ollut hänen perheensä jälleenyhdistämisen kannalta merkittävä. A on puhelimitse tämän asian esittelijälle marraskuussa 2010 ilmoittanut, että hän ei ole vielä saanut päätöstä huostaanoton lopettamista koskevaan hakemukseensa, vaikka se on ollut vireillä yli vuoden. Apulaisoikeusasiamies antoi Perusturvakuntayhtymä Karviaiselle sen pitkäkestoisesta laiminlyönnistä eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla huomautuksen.